

Pekka Peltonen (toim.)

Sanojen saroilta

Agroseniorien kirjapiiri 2021-2026



SANOJEN SAROILTA

SANOJEN SAROILTA

**Agroseniorien kirjapiiri
2021-2026**

**Toimittanut
Pekka Peltonen**

Nimikkeen automaattinen analysointi tietojen, erityisesti mallien,
trendien ja korrelaatioiden, saamiseksi
tekijänoikeuslain 13b§ (”tekstin- ja tiedonlouhinta”)
mukaisesti on kielletty.

Kannen kuva: Pekka Peltonen

© 2026 Pekka Peltonen

Kustantaja: BoD · Books on Demand,
Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH,
Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-8827-1

Agroseniorien kirjapiiri

Vuonna 2020 oli koronapandemia levinnyt Suomessakin niin, että ihmisten henkilökohtaisia tapaamisia rajoitettiin. Tämä koski myös Agronomiliiton tilaisuuksia. Niinpä vuoden loppupuolella syntyi Agronomiliitossa ajatus perustaa erilaisia etäharrastuspiirejä, joihin voisi osallistua Teamsin välityksellä.

Agronomiliiton seniorivaliokunnan 1.12.2020 etäyhteydellä pidetyn kokouksen muistiossa on kohdassa ”Agroseniorit” luettavissa mm.:

”Juha Helander esitteli Agrosenioreiden suunnitelmia ensi kevääälle. Suunnitteilla on perustaa kolme etäyhteyksin toimivaa harrastusryhmää: kirjapiiri / vetäjinä Pekka Peltonen ja Simo Moisio, musapiiri / vetäjä Timo Mallinen ja kuntoilupiiri / vetäjä Juha Helander. ... Tieto harrastuspiireistä ilmoittautumislinkeineen lähetetään kaikille seniorijäsenille sähköpostitse viikolla 50 ja ensimmäiset kokoontumiset tapahtuvat tammikuussa. Mukaan mahtuu 10 ensiksi ilmoittautunutta. ... Seniorivaliokunta kiitti Juhaa tuoreista ideoista ja ponnisteluista piirien perustamiseksi.”

Kirjapiiriin ilmoittautuneet saivat ennen joulua 2020 sähköpostitse kutsun:

Kiitos ilmoittautumisestasi ja sydämellisesti tervetuloa Agronomiliiton seniorien nettikirjapiiriin. Saimme nopealla aikataululla mukaan kokeiluun vetäjien lisäksi yhdeksän henkilöä. Sinä olet yksi heistä.

Ensimmäinen kokoontumiskerta on tarkoitus pitää Agronomiliiton tarjoamalla Teams-yhteydellä tiistaina 26.1.2021 klo 11 alkaen. Kokoontumisen kesto on 1,5-2 tuntia keskusteluinnoituksen ja osallistujamäärän mukaan.

Ensimmäisenä kirjana on Kari Hotakaisen "Tarina". Toivomme, että voit hankkia sen lähi- tai etäkirjastolainana, joululahjaksi tai muilla tavoin ja lukea sen ennen ensimmäistä tapaamistamme. Jos sinulla ei ole mahdollisuutta lukea kirjaa, voit myös tulla mukaan piiriimme vain kuulemaan muiden mielipiteitä ja/tai kysymään kirjasta.

Seuraavan kirjan tai teeman sovimme tammikuun kokoontumisen yhteydessä. Tarkoituksemme on kokoontua toukokuulle saakka kerran kuukaudessa.

Kesätaun jälkeen sitten katsomme yhdessä, miten pilotti on onnistunut ja päättämme jatkosta.

Hyvää joulua sekä onnea ja terveyttä vuodelle 2021 toivottaen

Kirjapiirin vetäjät

Pekka Peltonen

Simo Moisio

Näin kirjapiiri aloitti toimintansa heti vuoden 2021 alussa. Alunperin koronan vuoksi syntynyt piiri vakiintui niin, että se toimi kokonaiset viisi vuotta. Piiriin osallistuneiden lukumäärä oli korkeimmillaan neljätoista. Viime vuosina meitä oli yhdeksän hengen vakiojoukko. Kokoonnuimme kerran kuukaudessa, paitsi kolmena kesäkuukautena, useimmiten kuukauden viimeisenä tiistaina. Sovimme yhdessä, mikä kirja kulloinkin otettiin keskusteltavaksi. Käsitellyt kirjat olivat niin koti- kuin ulkomaisiakin, uusia sekä vanhoja, myös klassikoita. Piirimme nimeksi vakiintui heti alussa ”Agroseniorien kirjapiiri”. Kokoonntumisiemme teknisestä puolesta vastasi Agronomiliitosta järjestöpäällikkö Malla Ahonen, jonka toimialueeseen liiton senioritoiminta kuului. Tarvittaessa hänen sijaisenaan toimi jäsensihteeri Satu Vainio

Viiden vuoden aikana, tammikuusta 2021 tammikuuhun 2026, kokoonnuimme 40 kertaa. Jokaisen keskustelumme jälkeen sai jokainen meistä piiriläisistä aina tekemäni yhteenvedon keskustelusta. Nämä yhteenvedot on koottu tämän kirjan ensimmäiseen osaan ”Kirjapiirin satoa”. Lisäksi mukana on yksittäisten piiriläisten kirjoittamia kirja-arvioita ja muita tekstejä, jotka yhdessä muodostavat kirjan toisen osan ”Jälkipuintia”.

Kiitän sydämellisesti kaikkia kirjapiiriin osallistuneita. Monivuotiseen vakiorhymäämme kuuluivat Leena Alppinen, Jan-Erik Ingvall, Anna Liimatainen, Leena Miettinen, Anja Ollila, Kaija Uusitalo, Matti Virkki sekä vetäjinä Simo Moisio ja minä. Alkuvuosina mukana olivat säännöllisesti myös Aulikki Moisio, Juhani Kallio ja Hannes Valkama. Erityinen kiitos kuuluu Agronomiliitolle, joka teki piirimme toiminnan mahdolliseksi ja tuki sitä.

Böblingenissä Saksassa keväällä 2026

Pekka Peltonen

I OSA KIRJAPIIRIN SATOA: Käsitlemämme kirjat

Kari Hotakainen: Tarina

Kirjapiirimme ensimmäisessä kokoontumisessa tiistaina 26.1. 2021 keskustelimme Kari Hotakaisen (synt. 1957) satiirisesta romaanista ”Tarina” (ilm. 2020). Hotakainen on kirjoittanut paitsi romaaneja, joista tunnetuin on elokuvaksikin tehty ”Juoksuhaudantie”, myös mm. runoja sekä lasten- ja nuortenkirjoja.

Kari Hotakaisen ”Tarinassa” maaseutu on muuttunut Virkistysalueeksi, Kaupungissa vallitsee asuntopula. Niin Päättäjät antavat Nuhruisille – pääasiassa akateemisesti koulutetuille välinputoajille – tehtäväksi etsiä ratkaisua siihen. Syntyy pilottihanke, kerrostalo Raatteentie 62:n asukkaille lähetetty kysely, jossa parhaiden elämäntarinoiden kertojille luvataan alueelta asunto: ”*Elämäsi tarina on loppuelämäsi asunto*”. Vastausten ensimmäisen jaon tekee muuan Ilona Kuusilehto, joka saa luettavakseen erilaisten henkilöiden tarinoita. Tähän huteraan juonirunkoon liittyy muitakin tarinoita.

Kari Hotakaisen „Tarina“ ei saanut meiltä kovin positiivista kokonaisarviota. Hyvänä pidimme mm. Hotakaisen oivalluksia, assosiaatioita (erityisesti kielellisiä) sekä yksittäisten ilmiöiden ja henkilöiden osuvaa kuvaamista. Monia meistä ei miellyttänyt Hotakaisen satiiri, kyynisyys tai sarkasmi. ”Tarinan” rakennetta (mm. siinä esiintyviä kyselykaavakkeita) meistä toiset pitivät vähemmän onnistuneena, kun taas toisista se oli ansiokasta. Kirjan keskeinen teema siitä, että kaikilla/kaikella täytyy olla myyvä tarina, nousi esille. Hiukan moitteita meiltä tuli siitä, että ”Tarinassa” ei ole juonta perinteiseen tapaan käsitettynä, vaan se on kuin tilkkutäkkiä, kun kerrotaan erilaisten, usein skurriilien, eriskummallisten, ihmisten ja jopa eläinten tarinoita.

Näimme ”Tarinan” satiirisena dystopiana eli kuvauksena, millaiseksi tuleva yhteiskunta uhkaa pahimmillaan kehittyä, mutta myös nyky-yhteiskunnan ja -ihmisen purevana kritiikkinä. Tässä henkilöistä tuli esille erityisesti Kai Rahikainen eli Caj Rahic, moderni ja tiedostava mies.

Kirjassa kysytään: *”Millainen on arvokas elämä? Millainen on hyvä elämäntarina? Millä perusteella arvotamme elämää? Millaisena ihminen*

esittää oman elämänsä?” Muutenkin kirjassa heitetään esille paljon kysymyksiä, myös esim. uskonnollisia. Tämä herätti meissä odotuksia, jotka jäivät sitten vaille selviä vastauksia. Moni asia ja yksityiskohta Hotakaisen tekstissä jäi meille myös arvoitukselliseksi. Lopussa kaiken yllä leijailee outo ”sian henki”.

Meitä koskettti se, että ”Tarinassa” kuvattiin maaseudun kohtaloa, muuttumista pelkäksi virkistysalueeksi. Pilottihankkeessa Raattentie 62:n asukkailta kysytään mm.: *”Mikä on suhteenne Maaseutuun, joka on nyt muuttunut Virkistysalueeksi?”* Useilla tarinoiden kertojista on maaseututausta. Eräs perhe kertoo tarinassaan: *”Lehmän haju meissä on, ... Mutta kyllä on monessa suihkussa käyty, ennen kuin tänne sopeuduttiin. Mutta nythän meistä ei millään kukaan huomaa, mistä olemme tulleet.”* Presidentinkin korkokengissä on kuivunutta lehmänlantaa. Caj Rahicin vanhemmat olivat pienviljelijöitä. Lopulta tarinakyselyn yhteenvedon tekijäksi tulee agronomi (!) Toivo Kuul: *”Loppupäätelmä on se, ettei ihmistä voi arvottaa hänen tarinansa perusteella, joten mitään loppupäätelmää ei ole.”* Lopuksi kysyimme kirjan Ilonan tavoin: Oma tarina, millainen siitä tulisi?

Seuraava kokoontumisemme on 23. helmikuuta kello 11, aiheena „Maaseudun murros 1960- ja 1970 -luvulla kaunokirjallisuudessa”. Tässä on aiheeseen liittyviä kirjoja, omasta mielestäni jonkinlaisessa paremmuusjärjestyksessä. Koeta lukea niistä ainakin kaksi tai kolme.

Jouko Puhakka: Kaupunkiin, WSOY 1963 (!)

Eino Kinnunen: Varpusen polska, Kirjayhtymä 1972

Leo Kalervo: Pihlāmākelāiset, Weilin&Göös 1974

Lauri Uusi-Hakimo: Isältä pojalle, Kirjayhtymä 1974

Aarne Leväsalmi: Paikka maan päällä, Gummerus 1971

Raimo Hämäläinen: Kun minä kotoani lähdin, Kirjayhtymä 1974

Heikki Turunen: Simpauttaja, WSOY 1973

Jouko Puhakka: Takametsien evankeliumi, WSOY 1973

Risto Antikainen: Hiljainen kylätie (novelleja), WSOY 1974

Eino Säisä: Niin aika menee (novelleja ja lyhyttä proosaa), Tammi 1977

Mielenkiintoisia lukuhetkiä toivottaen

Pekka

Maaseudun murros 1960- ja 1970 -luvuilla kaunokirjallisuudessa

Kirjapiirissämme 23.2. käsitelimme 1960- ja 1970-luvuilla tapahtuneen maaseudun suuren murrosajan kuvaamista kaunokirjallisuudessa. Esimerkkikirjoinamme oli kymmenen kirjan valikoima, josta useimmat piiriläiset lukivat romaanit Jouko Puhakan (1922-2002) ”Kaupunkiin” (ilm. 1963), Heikki Turusen (synt. 1945) ”Simpauttaja” (1973) ja Eino Kinnusen (synt. 1930) ”Varpusen polska” (1972). Yksittäisiä lukijoita saivat Leo Kalervon (1924-2011) ”Pihlamäkeläiset” (1974), Jouko Puhakan ”Takametsien evankeliumi” (1973) ja Eino Säisän (1935-1988) ”Niin aika menee – Novelleja ja lyhyttä proosaa” (1977).

Puhakan romaanissa ”Kaupunkiin” pohjoiskarjalainen pienviljelijä Viljami Hakkarainen perheineen saa lisämaata, pian lapset kuitenkin lähtevät kaupunkiin ja lopuksi tila joutuu huutokauppaan. Myös vauraampi Pesälän tila sekä monet muut kirjan henkilöt kokevat maaseudun muuttumisen. Turusen ”Simpauttajan” keskushenkilönä on pohjoiskarjalaisen pikkutilan poika Imppa Ryytänen, joka menee apumieheksi naapuriin isommalle tilalle, jossa työmiehenä on kummallinen mies, Simpauttaja, joka pistää koko kylän asioita sekaisin. Kinnusen ”Varpusen polskan” keskiössä on kolme paria: pienviljelijäpari Risto ja Marja, vauraamman tilan Tapani ja Lippe sekä sivutoimiviljelijät Mikko ja Ulla. Kalervon ”Pihlamäkeläisissä” Pihlamäen isäntä Antero loukkaantuu traktorionnettomuudessa, ja hänen sisaruksensa kokoontuvat kahtena kesäsunnuntaina päättämään tilan kohtalosta. Puhakan ”Takametsien evankeliumin” päähenkilö on pohjoiskarjalainen pienviljelijä Eino Vehviäinen, joka näkee toivoa vennamolaisuudessa, menee mukaan puolueeseen, mutta pettyy. Säisän kokoelmassa ”Niin aika menee” on 13 lyhytproosatarinaa, mm. ”Muuttuneita”, jossa päähenkilö tapaa kaupungilla sinne muuttaneita entisiä tuttujaan sekä ”Kevättalvella -70”, joka kertoo minäkertojan käynnistä kotipuolellaan maaliskaun -70 ja SMP:n voiton jälkeen.

Jouko Puhakan romaania ”Kaupunkiin” pidimme yleensä hyvänä, samoin sen kieltä, mm. uusia (murrepohjaisia) sanoja, sekä sen luonnonkuvausta. Rakenteeltaan näimme sen myös onnistuneena: Sen kaksi osaa ”Maata” ja ”Kaupunkiin” koostuvat lyhyistä kappaleista, joissa kuvataan henkilöitä kulloinkin episodinomaisesti. Mutta muuten pidimme sen kuvausta kovin masentavana, erityisesti kirjan nuorten pessimismistä ja flegmaattisuutta.

Kuitenkin katsoimme teoksen olevan aihepiirinsä, maaseudun murroksen, perusteos ja paras teos, jossa tämän ilmiön kaikki tärkeät näkökohdat tulevat esille – jo kymmenisen vuotta ennen Turusen ”Simpauttajaa”.

Heikki Turusen ”Simpauttajan” koimme olevan yhdistelmä realismia ja myyttisyyttä: Realistisesti kuvattuun maalaisympäristöön saapuu myyttiseltä tuntuva hahmo, Simpauttaja. Romaanin rääväsuukieltä vieroksuimme, ja se sekä mm. kuvattu juopottelu ja ”elämöinti” eivät ihan vastanneet omia kokemuksiamme tuolta ajalta. Meille nousi kysymys, onko tarpeellista kuvata kaikkea (inhottavaakin) pikkutarkasti naturalistisesti. ”Simpauttajan” kokivat jotkut meistä jopa niin epämiellyttävänä lukuelämyksenä, että olivat jättäneet tai aikoivat jättää kirjan lukemisen kesken. Mieleemme muistui tietysti myös Veikko Kerttulan ”Simpauttajasta” tekemä tv-elokuva.

Eino Kinnusen ”Varpusen polska” tuntui saaneen meiltä eniten myönteistä arvostelua. Pidimme sitä todenmukaisen realistisena ja kirjan kolmen naisen kohtaloiden kuvaamista osuvana. Sitaattina kirjasta tuli esille, että maatalous ammattina ei ollut helppo, mutta kunniakas.

Leo Kalervon ”Pihlamäkeläiset” sai meiltä myös positiivista arvostelua, mm. sen yksi sitaatti, että ”kaikki pitää osata laittaa tärkeysjärjestykseen” – ajatus, joka liittyykin kirjan temaan, jonka voisi ilmaista toisella sitaatilla kirjasta: *”Ei me osata ottaa Pihlamäkeä liikeasiana.”*

Vennamolaisuuden nousua kuvaavan Jouko Puhakan ”Takametsien evankeliumin” päähenkilössä tunnistimme SMP:n entistä puoluesihteeria Eino Poutiaista ja yhtymäkohtia Ilmari Kiannon romaaniin ”Punainen viiva”.

Eino Säisän novelli- ja lyhytproosakokoelmasta ”Niin aika menee” meille tulivat esille paitsi ”Muuttuneita” ja ”Kevättalvella -70” myös novellit/jutut ”Paavo” ja ”Sukulaispaikassa”, edellisessä vanhenevan työmiehen kuvaus ja jälkimmäisessä tilan rappiolle menemisen teema.

Listallamme oli vielä neljä teosta, joiden lukemista suositeltiin. Lauri Uusi-Hakimon (1930-2018) romaanissa ”Isältä pojalle” (ilm. 1974) keskushenkilö Heikki palaa vaimonsa ja poikansa Timon kanssa kotitalalleen isänsä sairastuttua ja sitten kuoltua, yrittää sikojen pitoa, mutta lopulta tila on myytävä. Samanlainen on Aarne Leväsälmen (1927-2016) romaanin ”Paikka maan päällä” (1971) kulku: pienviljelijä Paavo perheineen joutuu velkoihin ja tila

Tämä teos esittelee yli 50 kirjaa kirjapiirin keskustelujen yhteenvetoina ja jälkipuintina.

Agronomiliitossa vuonna 2021 aloittanut eläkkeellä olevien agronomien kirjapiiri kokoontui viiden vuoden ajan nettiyhteyksin. Lukulistalla oli uutta ja vanhaa koti- ja ulkomaista kaunokirjallisuutta, mutta myös tietokirjoja.

Teos tarjoaa jokaiselle kirjojen ystävälle löytöretkiä lukemiseen ja antaa virikkeitä lukupiireille. Se näyttää, miten monipuolisesti luettua kirjaa voi tarkastella.

